

Sandsynlighed vilde være i en skadelig Retning. Derfor, selv om det af en æret Minoritet i Udvalget stillede Endringsforslag, for hvilket jeg vil stemme, gik igjennem, vilde jeg ikke have det Mindste imod, at Loven ikke kom ud; men gaaer dette Forslag ikke igjennem, saa nægter jeg ikke, at jeg troer, at Folkerepræsentationen ved dette Arbejde har præsteret Noget, som det vil faae meget liden Anerkjendelse for. Jeg agter derfor at gjøre mit Overste, for at styrte denne Lov.

Hjerrild: Naar man vil et Sted hen, saa maa man i Almindelighed have en Vej at vandre, enten man vil gaae eller kjøre, det vil sige, naar man er paa Landjorden; thi er man tilføes, maa man naturligtviis seile. Nu vilde jeg gjerne derhen, at man kunde faae Afgang til at Selvelendom indførtes paa de nærværende Lehnsgodser, og for om muligt at faae den Dør aabnet, som hidindtil har været lukket, saa har jeg tilligemed flere af de Herrer, som jeg har havt den Ære at sidde med i Udvalget, gaaet den Vej, som Betænkningen udviser. Jeg skal ikke negte, at jeg troede oprindeligen og troer endnu, at man kunde have gaaet en anden Vej, som hurtigere vilde have ført til Maalet, og som der heller slet ingen Fare var for at betræde, men det mærkede jeg nok vilde ikke gaae, og saa tænkte jeg, naar du ikke kan faae det, du anseer for det Bedste, saa tag det, som er det Næstbedste, og saa gik jeg med den øvrige Majoritet. Jeg troer nu heller ingenlunde, at der er nogen Fare ved at følge denne Vej; ville Fæsterne ikke kjøbe, saa kunne de jo lade det være, men man aabner dem Afgang dertil, og det mener jeg allerede er et Gode. Den Indskrænkning, som et æret Medlem af Udvalget vilde have gjort i Lovbestemmelsen, synes jeg for mit Bedkommende at være det samme, som om man slet ikke vilde have Noget med det Handelskab at bestille; det er en afgjort Sag, at vil man have, at nogen Slags Handel skal drives, saa maa der være en vis Frihed i den Beryggelse, som udfordres dertil; vil man blot indskrænke sig til at handle med enkelte Personer, om hvilkeshelfst Producter det end er, saa vil man aldrig faae, saa Meget ud af det, som naar man søger det almindelige Marked, og vil man sige, at man

ikke maa sælge en Gaard uden til en bestemt Mand, saa er det meget nær det samme, som om man vilde sige, at der ikke skal handles om den; thi saa er man aldeles afhængig af, om denne enkelte Mand vil kjøbe den. Her er man gaaet en Vej, som er lidt mere rimelig, end den anden, idet der nemlig er givet Afgang til, at man kan træffe Overenskomst med Fæsterne om, at faae Gaarden fri, og man har erkjendt det Princip for rigtigt, at naar Gaarden var fæsteledig, saa var Fæsterens Berettigelse ude, og saa havde Eieren eller Lehnsbesidderen Gaarden til fri Raadighed, hvad enten han vilde sælge den, eller fæste den bort paany. Den ærede Rigsdagsmand, som har stillet et særskilt Forslag, har yttret i Betænkningen, at det var omtrent det samme, hvad enten man sagde, som Udvalgets Majoritet har meent, at Gaarden var frie til Bortfæstelse, saa at den sidste Fæsters Familie derved holdtes ude fra Gaarden, eller man sagde, han kunde jo blot lade gjøre en Proforma-Contract, og sætte en lavere Sum end han skulde have, og saa stikke de andre Penge i sin egen Lomme, saa kunde han ogsaa komme til Maalet, dette sidste navnlig under Hensyn til de Procenter, som ere omtalte i en anden Paragraph, men som endnu ikke nærmere maa omtales. Denne Betragtning holder ikke Stik efter mine Beregninger, og kunde ialfald føre til et sært Resultat; det er aldeles afgjort, at, efter som Forholdene hidindtil har været at forstaae, og efter som Loven hidindtil er forstaaet og maa forstaaes, saa er Lehnsbesidderen i sin gode Ret til at bortfæste Gaarden til en Anden, saasnart den bliver fæsteledig, og derved affjære den foregaaende Fæsters Familie Afgang til at kunne have nogen Berettigelse til Gaarden; men vil han tilvende sig Fordele ved at udstede en Kjøbecontract, som lyder paa en anden Sum end den, som Handelen egentlig er sluttet for, saa, uden at tale om, at det var en saadan Omgaaen af den almindelige Lov, som vi ovre hos os vilde kalde en Skælftringstreg, kunde det maaffæe heller ikke være saa stort, som for ham kunde opnaaes derved. Efter den Form, som Loven nu er givet, saa kan det ikke ventes, at der vil fæe Salg i Masse, der maa jo kun sælges enten efter